

Miljö, hälsa och säkerhet

Underlagshäfte 4

INNEHÅLL	
FOLKHÄLSA	3
VATTENFÖRSÖRJNING	4
AVLOPP	5
AVFALL	7
ENERGIFÖRSÖRJNING	8
RADON	9
LUFTFÖRORENINGAR	10
BULLER	11
FÖRORENADE OMRÅDEN	12
MILJÖFARLIG VERKSAMHET	13
SÄKERHET	14

FOLKHÄLSA

Ett övergripande folkhälsomål i Gislaveds kommun är att skapa bra livsmiljöer utifrån fysiska, sociala och funktionella aspekter. Med livsmiljöer avses de omgivningar där människor bor, arbetar och tillbringar sin fritid. Den fysiska livsmiljön omfattar den byggda miljön och naturen där-omkring medan motion och rekreation i det fria vidgar begreppet livsmiljö till naturen utanför bebyggelsen. I livsmiljön ingår också de sociala och funktionella faktorer som påverkar livskvaliteten och levnadsomständigheterna.

Vi människor rör oss dagligen i olika livsmiljöer och olika grupper i befolkningen har olika behov utifrån ålder och livssituation. Vi strävar efter att våra livsmiljöer ska vara stimulerande, trygga, säkra, bullerfria, lättillgängliga och natursköna.

Forskning visar att människors vardagsmiljöer har stor betydelse för hälsan. Närheten och tillgängligheten till rekreation har också en stor betydelse för

i vilken utsträckning individen nyttjar den.

Hälsoproblemen i Gislaved skiljer sig inte från övriga kommunen. Befolkningen upplever sin hälsa som god (Folkhälsoenkäten ”Hälsa på lika villkor”, 2005).

Ohälsotalen i kommunen var 2008 lägre än både i riket och länet.¹ Att ha en god hälsa är betydelsefullt för alla. Forskning har visat att dagens sjukdomar och hälsoproblem beror på flera samverkande faktorer. Det betyder att det sällan finns en enda faktor som är tillräcklig för att en individ ska bli sjuk. Fokus för folkhälsoarbetet i Gislaveds kommun ligger därför i första hand på de frisk- och skyddsfaktorer som kan utvecklas i den närmaste omgivningen.

Mot bakgrund av att kommun och landsting har ett gemensamt ansvar för befolkningens hälsa har en gemensam strategi för folkhälsoarbetet i Gislaveds kommun, en folkhälsoplan tagits fram.

1 Enligt uppgift från Försäkringskassan.

VATTENFÖRSÖRJNING

Dricksvatten

Vattenverket vid Rödjan anlades 1937 då vattensystemet för Gislaved byggdes ut. Vattentornet byggdes också då men i dag är det egentligen för litet. Sedan Gislaved kopplats ihop med Anderstorp kan dock Anderstorps vattentorn nyttjas som reserv. I Gislaveds vattentorn ryms 200 m³ vatten medan Anderstorp har en kapacitet på 4000 m³.

Grundvattentäkt Gislaved

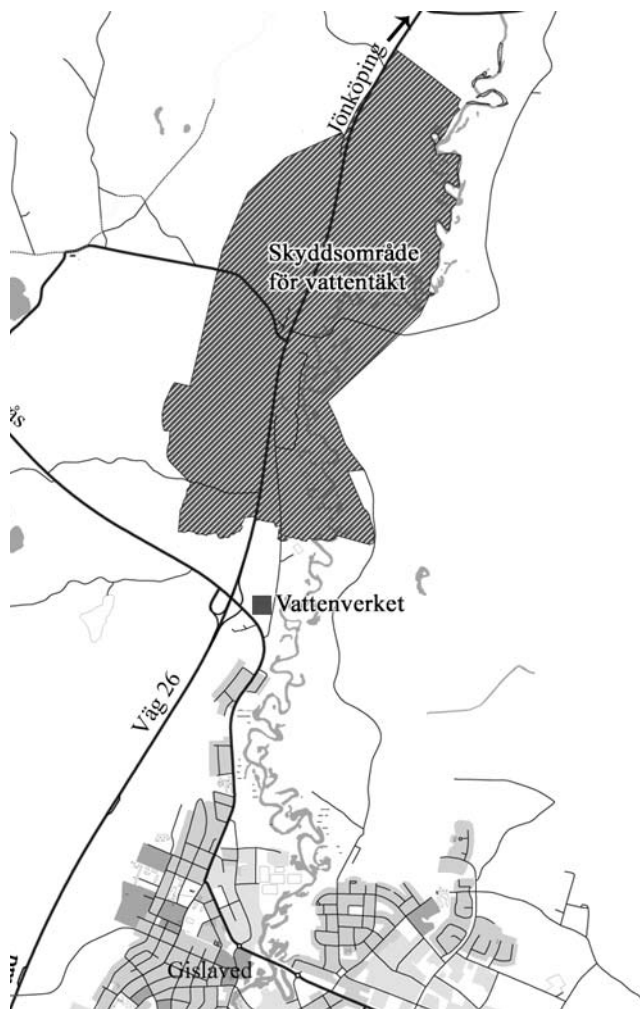
Öster om Nissan genom Gislaveds tätort löper ett område med grundvattentillgångar.

Vattentäkten ligger i Båraryd och Gislaved har ett grundvatten av god kvalitet. Vattnet innehåller dock en del järn och mangan och för att bli av med detta luftas vattnet och återinfiltreras. Därefter sker en pH justering i vattenverket. Anderstorp och Hestra är anslutet till samma system som Gislaved och under 2008 kommer även Reftele att anslutas.

Vattentäkten för Gislaved omges av ett skyddsområde. Inom skyddsområdet för vattentäkten får grus och sandtäkter samt större schaktningsarbeten till lägre nivå än ca 1 meter över beräknad högsta grundvattenyta inte ske. Skyddsområdet för vattentäkten kommer troligen att utökas till följd av de nya skyddsföreskrifterna 2010.

Vattentäkten är belägen på ett smalt område mellan Nissan och Nissastigen. Under Nissastigen lades en skyddsmatta när Nissastigen byggdes om. Det stora problemet ur säkerhetssynpunkt är att det saknas vägräcken. Vid en avkörning finns alltså risk för att föroreningar kommer ut i grundvattnet. Även vid infiltrationsdammarna saknas vägräcken och de ligger i en bergsskärning. Problemet är påtalat för Vägverket. Räddningstjänsten har en beredskapsplan i fall det skulle inträffa en olycka.

Det finns också en reservbrunn några hundra meter söder om infiltrationsanläggningen i Båraryd.

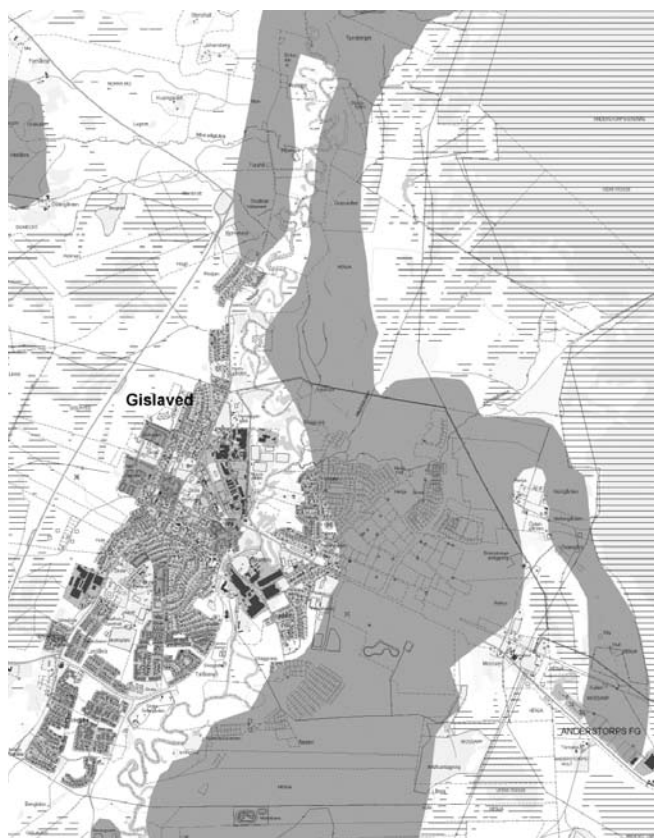
Gislaveds vattentäkt

Vattnet i den brunnen har så god kvalitet att det går att distribuera ut direkt på dricksvattennätet. Tekniska kontoret arbetar också med en eventuellt ny reservvattentäkt längre norrut i Slätteryd mitt emot Gnosjöns reservvattentäkt.

Ledningssystem

Ledningssystemet som byggdes 1937 är i vissa delar fortfarande i drift. Tekniska kontoret arbetar med att byta ut de gamla ledningarna i samband med att de ändå ska göra någon form av åtgärd i närheten av en gammal ledning. Över lag har vattensystemet en bra standard och det är få störningar och vattenläckor. Utmed Anderstorpsvägen och Nissastigen ligger den gamla ledningen från 1937 kvar. När 27:an flyttas ut från tätorten kommer dock möjligheterna förbättras för att byta ut ledningen.

Kapaciteten på ledningarna är sådan att de klarar

På kartan markerade områden är områden med grundvattentillgångar.

ett sprinklersystem för mellanstora industrier. När det gäller större industrier krävs att de har en egen damm där de kan pumpa upp trycket, vilket flera industrier har i dagsläget. För sprinklersystem till stora industrier krävs så grova ledningar att vattnet skulle bli stillastående i dem. Om industrin anlägger en egen damm så är det dock möjligt med sprinklersystem till industrier var som helst i tätorten. Ledningsnätet är alltså inte en begränsande faktor för lokalisering av ny industri.

AVLOPP

Det renades ca 4 500 000 m³ avloppsvatten i kommunens reningsverk under 2007. Gislaveds reningsverk tog emot och renade ca 64 % av detta avloppsvatten. Gislaveds reningsverk är dimensionerat för 35 000 personekvivalenter och tar i dag emot ungefär hälften så mycket. Arbete pågår för att även Reftele ska anslutas till Gislaveds reningsverk.

Reningsverket i Gislaved har tidigare haft en låg (omkring 10%) rening av kväve. 2006 togs dock en nyanlagd våtmark i drift som ska rena avloppsvattnet från kväve. Våtmarken utgör det sista steget i reningsprocessen. Syftet med våtmarken har varit att reducera kväveinnehållet i det utgående vattnet innan det får rinna ut i Nissan. Idag finns inga absoluta krav på reningsresultaten men i framtiden förväntas kraven bli 15 mg kväve/l som årsmedelvärde på utgående vatten. Förhoppningen har varit att våtmarken ska ta bort 1 ton kväve per hektar och år vilket skulle innebära 16 ton/år. Under 2007 har årsmedelvärdet varit 11,9 mg/l och mängden kväve som tagits bort från vattnet som runnit igenom har varit över 22 ton. Fosformängderna i det utgående vattnet har dessutom varit 75% lägre än det inkommande vattnet till våtmarken. Våtmarkens reningsgrad varierar dock mycket över året där den största kvävereningen sker på sommaren. Våtmarken och dess omgivning har fått stor uppskattning, området används som rekreativområde. Förutom våtmarken byggdes även vassbäddar i Gislaved för behandling av vattnet som pressas ut från avloppsslammet.

Det rötade slamm, ca 800 ton, från Gislaved avloppsreningsverk har sedan ett tiotal år använts till att blanda biomull (d v s röttslam blandat med t ex sand och torv). Den del av slamm som inte används till biomull används som sluttäckningsmaterial på Mossarpstippen.

Miljöscreening (Med ”screeningundersökningar” menas översiktliga inventeringar) i Jönköpings län omfattade 2002-2003 bland annat Gislaveds reningsverk. Anledningen till att Gislaveds reningsverk ingick i studien är det stora antalet

fabriker som hanterar plast och gummi och vars avloppsvatten går till det kommunala reningsverket. I screeningprogrammet ingick bland annat ftalater och i det avseendet låg Gislaved reningsverk betydligt högre än övriga reningsverk. I Jönköpings, Landsbros och Hultsfreds reningsverk låg halten ftalater i ingående vatten på 24,1-62,4 µg/l och i utgående vatten på 1,5-2,9 µg/l. I Gislaveds reningsverk var däremot halten ftalater i ingående vatten 4606 µg/l och i utgående vatten 1101 µg/l. DEP och DEHP var de vanligaste ftalaterna. Ftalater används bland annat som mjukgörningsmedel i plast och gummi. Vissa ftalater bland annat DEHP misstänks kunna påverka människans fortplantningsförmåga.

På avloppssidan finns ett mindre problem med läckande ledningar. Problemområde är t.ex. Henja där det är sand och ledningarna ligger på 5 meters djup medan grundvattennivån ligger på endast 1 meters djup.

Enskilda avlopp

Inom planområdet finns 63 fastigheter med enskilda avlopp. Flertalet av dessa fastigheter ligger i Henja, Norra Mo och Mossarp.

Dagvatten

Dagvatten är tillfälligt förekommande, avrinnande vatten på markytan eller på en konstruktion. För att avlopps nätet och reningsverken ska fungera optimalt vill man att dagvattnen om möjligt ska vara kopplat på dagvattennätet. I stort sett hela Gislaved har ett separat dagvattensystem. Dock fick Gislaved först på 70-talet ett reningsverk, och tidigare fanns därför ingen anledning att skilja på dagvatten och regnvatten. Många fastighetsägare har inte anpassat sig till systemet med särskilda dagvattenledningar och har i nuläget inte separat dag- och spillvatten (spillvatten är vatten från duschar, toaletter, industriprocesser med mera).

Det mesta av dagvattnet går rakt ut i Nissan utan rening. Lokalt omhändertagande av dagvatten så som översilningsområden eller dammar ger flödesutjämningar, viss rening av vattnet och större möjligheter till åtgärder vid en olycka med utsläpp

av föroreningar. Tekniska kontoret arbetar med utgångspunkten att inga nya utsläppspunkter för dagvatten ska skapas. Däremot kopplar tekniska kontoret i en del fall på nya dagvattenledningar till befintliga utsläppspunkter. Förutom ett par mindre anläggningar bland annat vid rondellen vid Lidel finns i dag i Gislaveds tätort en lösning med lokalt omhändertagande av dagvatten för Skomakar-gärdet. Ett nytt dike och en sedimenteringsdamm i en lågpunkt har skapats. Från dammen ska vattnet infiltrera ner i befintliga system. En liknande lösning planeras vid Smålandia. Vid Gisleområdet har nyligen byggts en fördröjningsdamm för dagvattnet för att utjämna flödena.

AVFALL

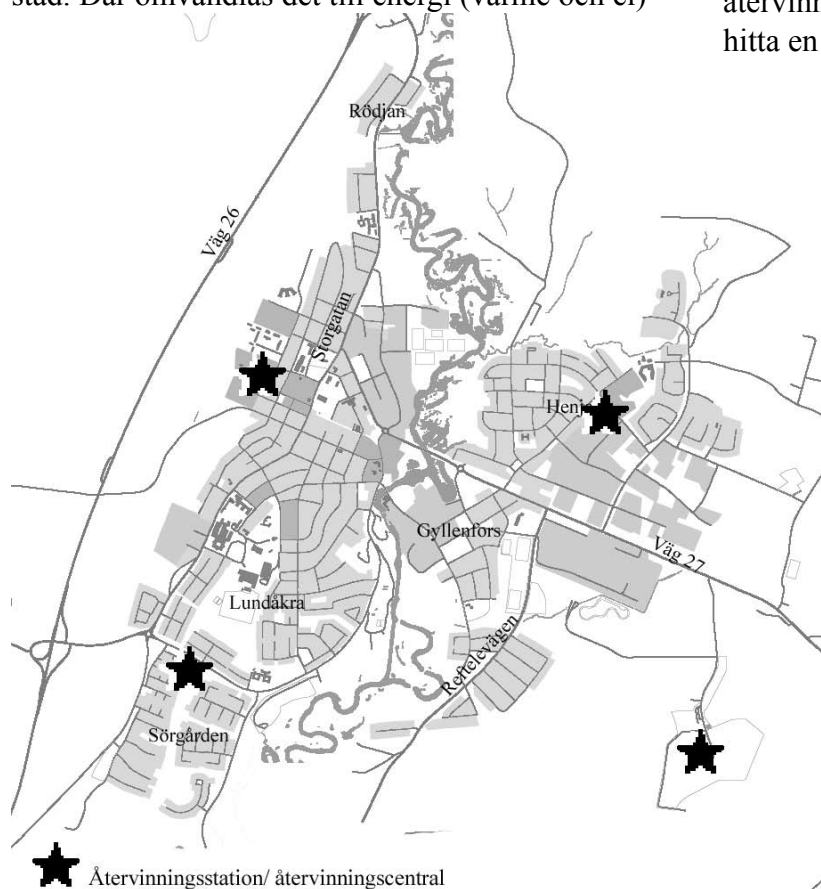
Ansvar för avfall är delat på tre parter. Kommunen är ansvarig för hushållsavfall, producenterna för det avfall som omfattas av producentansvaret och den som ger upphov till annat avfall är själv ansvarig för det. Det finns fem producentansvar: förpackningar, returpapper, däck, bilar samt elektriska och elektroniska produkter.

Det hushållsavfall och hushållsliknande avfall som kommunen enligt lag ansvarar för, samlas in och transporteras till Kristinehedsverket i Halmstad. Där omvandlas det till energi (värme och el)

genom förbränning. Varje år samlas i kommunen in ca 6 500 ton avfall som skickas till Kristinehedsverket.

Återvinningsstationer

Det finns fyra återvinningsstationer i Gislaved. Vid återvinningsstationen kan Gislavedsborna lämna returpapper och förpackningar av papper, färgat glas, ofärgat glas, plast och metall. Förpacknings- och tidningsinsamlingen ansvarar för insamling via återvinningsstationerna. Stena Scanpaper ansvarar för skötsel av återvinningsstationerna i Gislaved. I Gislaveds tätort råder brist på återvinningsstationer och det har visat sig svårt att hitta en lämplig plats för en ny återvinningsstation.

Karta över återvinningsstationer och återvinningscentral i Gislaved

Återvinningsstation	Hårdplast	Metall	Glas	Kartong	Tidningar
Domus/Systembolaget			x		
Mossarps återvinningscentral	x	x	x	x	x
Danska vägen 1	x	x	x	x	x
Marielundsgatan 40-42	x	x	x	x	x
Traststigen	x	x	x	x	x

Mossarpstippen

Mossarpstippen är kommunens enda godkända soptipp. På Mossarpstippen finns både en återvinningscentral och en deponi. Här tas hushålls-, grov-, industri-, trädgårds- och byggnadsavfall emot.

I Mossarp finns en återvinningscentral. På återvinningscentralen kan privatpersoner lämna in sorterat avfall som inte räknas som hushållsavfall bland annat kan farligt avfall.

Deponien på Mossarpstippen stängs ner den 31 dec 2008. Övrig verksamhet kvarstår. Vad det gäller hushållsavfall kommer kommunen fortfarande att ta hand om det och det som ej kan återvinnas eller brännas kommer att skickas till deponi i någon annan kommun. Företag som tidigare skickat sitt avfall till Mossarpstippen får själva ombesörja att någon annan tar hand om det. Deponien måste efter avslut sätta sig i några år och därefter kommer den täckas. Det tar ungefär 10-15 år innan täckningen är färdig och även därefter kommer det förmodligen krävas en fortsatt hantering med vattenrening. Efter 10-15 års täckning skulle deponien kunna användas som rekreationsområde men man kan inte bygga något på den. Det är viktigt att området är utformat så att det även i framtiden syns att det har varit en deponi där.

Området kommer att behöva övervakas framöver och därför kan det vara lämpligt att ha kvar verksamhet på området. I framtiden finns dock många olika möjligheter. Mossarpstippen skulle även kunna användas för ytterligare avfallshantering om det finns någon intresserad privat aktör. Även solceller på Mossarp har diskuterats.

ENERGIFÖRSÖRJNING

Från Hylte kommun via Segerstad till Gislaved har Eon en stamledning för gas. Stamledningen förgrenar sig i ett finmaskigt nät med möjligheter till anslutning. Eon levererar bland annat gas för energiförsörjning till ett antal kommunala fastigheter: Gullviveskolan, musikskolan, Gyllengårdens förskola, Tallens förskola, Hemgården, Gislöw dagcenter, Nissans dagcenter, Vitsippan, Räddningsstationen, Fastighetskontoret. Även delar av industrin och en del bostadsområden försörjs med gas.

Direktverkande el till bostäder är fortfarande tämligen vanligt i delar av tätorten.

Gislaveds energi har två närvärmeverk där värme produceras i huvudsak med pelletspanna. Ett vid Henja som ger 4 Gwh/år samt ett nybyggt vid Gisleområdet på drygt 4 Gwh/år som försörjer bland annat skolorna, badhuset och Gisleparken med energi. Gislaveds energi avser att satsa på ytterligare närvärmeverk i Gislaved.

Gislaveds energi driver även Gyllenfors kraftstation i Nissan som har en medelårsproduktion på

4,0 Gwh/år. Under 2007 installerade Gislaveds energi också solceller i Gislaved i form av 45 solpaneler på ställverket. Solcellerna producerar 10 Mwh/år.

Elnät

Gislaveds kommuns regionnät, 130 kV-ledning, matas i norra delen från Svenska kraftnät anläggning i Tranemo. Elen transformeras ner till 40 kV i Mossarp. Lokalnätet drivs i Gislaveds tätort med omnejd av Gislaved Energi AB. Gislaved Energis ställverk är beläget mitt i Gislaved vid bron över Nissan. Gislaved Energi har en 10 kV ledning bakom Trasten som inte är nergrävd men beräknas läggas ner som kabel i marken under året. Gislaved Energi har även någon enstaka 0,4 kV ledning som inte är nergrävd. Från Vattenfallsanläggning i Mossarp har Vattenfall 40 kV ledningar som går norr om Gislaveds tätort och från Holmen ner till Gislaved Energis ställverk samt från Mossarp till Weland (före detta Continental). Från Mossarp förbi motorbanan och söder om Sörgården och vidare mot Gräfhult går även en av Vattenfalls 130 kV ledningar.

RADON

Radon i hus kan komma från marken, byggnadsmaterialet eller hushållsvattnet. Radon är näst efter rökning den vanligaste orsaken till lungcancer. Husen kan åtgärdas genom god ventilation.

SIG (Statens geologiska institut) genomförde 1989-1990 en översiktlig markradon-undersökning inom Gislaveds kommun. Denna visade att kommunen består av lågrisk- och normalriskområden. Det har senare visat sig att det trots denna undersökning kan förekomma högriskområden i kommunen. Enligt undersökningen ligger den största delen av Gislaved inom så kallat lågriskområde för radon. Både västra och östra sidan utmed väg 26 samt ett område norr om Nya Henja har dock kategoriserats som normalrisk område för radon. I samband med den översiktliga karteringen gjordes även en noggrannare undersökning norr om Gamla Henja, öster om vägen ut till Holmen. Området där kategoriserades som lågriskområde för radon. Enligt SGI:s undersökning är det inte troligt att man inom Gislaveds tätort har eller kommer att få problem med radon via grundvatten.

Enligt miljöbalken kan myndigheterna kräva att fastighetsägaren sänker radonhalten under 200 Bq/m³ (becquerel per kubikmeter luft), som är riktvärdet för befintliga byggnader. Enligt Boverkets Byggregler är gränsvärdet för nybyggda hus 200 Bq/m³. Det vanligaste i Gislaved är att höga radonhalter i hus beror på byggnadsmaterialet. I Gislaveds kommun gjordes 2006-2007, 695 mätningar av radonhalten. Av mätningarna utfördes 241 stycken på bostadshus med postadress Gislaved, av dessa mätningar visade 7 % (18 stycken) på halter över 200 Bq/m³.

LUFTFÖRORENINGAR

Gislaved har ingått i en mätning av ftalater (så kallad miljöscreening). Vissa ftalater bland annat DEHP misstänks kunna påverka människans fortplantningsförmåga. Gislaved hade höga halter av ftalaterna DEHP och DEP i jämförelse med de andra mätningssorterna som var Stockholm, Stenungsund och Råö.

Miljökvalitetsnormer

För vissa luftföroreningar finns så kallade miljö-kvalitetsnormer. Syftet med miljö-kvalitetsnormerna är att skydda människans hälsa. Miljökvalitetsnormen är ett gränsvärde som inte får överskridas.

I Gislaveds kommun har tillfälliga mätningar av främst kväveoxider och Bensen utförts, men någon kontinuerlig uppföljning görs inte. I Gislaved undersöktes en lokal i centrum (Storgatan) under 2001/02.). I Gislaved var kvävedioxidhalterna under vinterhalvåret 2001/02 som högst 18,8 µg/m³ (tidig januari) och lägst 6,2 µg/m³ (tidig mars) vilket resulterade i en medelhalt på 12,5 µg/m³. Mätvärdet antyder inte att miljökvalitetsnormens gränsvärde på 40 µg/m³ avseende årsmedelvärde för kvävedioxid överskrids (Hälsofarliga ämnen i tätortsluft, Länsstyrelsen meddelande 2003:15) I Gislaved var VOC¹-halterna under vinterhalvåret 2001/02 som högst 18,0 µg/m³ (tidig december) och lägst 8,11 µg/m³ (tidig mars) vilket resulterade i en medelhalt på 12,2 µg/m³. Ett av de ämnen som ingår i benämningen VOC är Bensen. Bensenhalterna vintern 01/02 pendlade mellan 1,3-3,1 µg/m³ (medel=2,2 µg/m³). Vid samtliga mättillfällen 01/02 var bensenhalterna i Gislaved under gällande miljökvalitetsnorm som är 5 µg/m³ avseende årsmedelvärde.

I Jönköpings län anses biltrafiken orsaka de största luftföroreningsproblemen, speciellt i tätorter. Problemmiljöer är främst de vid högt trafikerade gator och trafikplatser. De ämnen med koppling till normerna som är i störst behov för bedömningar och 1 VOC=volatile organic compounds, flyktiga organiska föreningar

eventuella mätningar i länet är kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM 10).

För att bedöma halterna av kvävedioxid och partiklar i Gislaveds tätort har den s.k. nomogrammetoden tillämpats.

Beräkningar enligt nomogrammetoden visar att **Gislaved ligger klart under gränsvärdena.**

Även de beräkningar som Vägverket har gjort i samband med planering av nya väg 27 visar att luften i Gislaved efter ombyggnaden kommer att ligga under gränsvärdena. Beräkningarna redovisas nedan.

Även om beräkningen har en viss felmarginal bedöms den utgöra tillräckligt beslutsunderlag med hänsyn till de relativt låga halterna.

Beräkningar enligt nomogrammetoden

Den största trafikbelastningen inom Gislaveds tätort är på väg 27 med ca 13 700 bilar/dygn. Tas även hänsyn till en allmän trafikökning i samhället (1,5-2% per år) kan trafiken år 2018 komma att öka till 16 700 bilar per år.

- Vid en trafikmängd på ca 16 700 bilar per dygn ett gaturum på ca 20 m och en emissionsfaktor på 1,4 g/km samt ett bakgrundsbidrag på 10 µg/m³ blir den totala halten NO₂ ca 28 µg/m³ vilket understiger miljökvalitetsnormens gränsvärde på 40 µg/m³ avseende årsmedelvärde för kvävedioxid.

- Med samma trafikmängd och gaturum samt emissionsfaktor 250 mg/km och ett bakgrundsbidrag på ca 13 µg/m³ PM10 (kommunen saknar egna referensnivåer för partiklar) blir den totala halten 25 µg/m³, vilket understiger miljökvalitetsvärdets gränsvärde på 40 µg/m³ avseende årsmedelvärde för partiklar.

Trafiken på väg 27 kommer dock antagligen inte att öka utan att minska då väg 27 planeras att byggas om så att den går utanför Gislaved. Mycket trafik kommer dock fortfarande att gå på nuvarande väg 27 genom Gislaved. Vägverket har i miljökonsekvensbeskrivningen till arbetsplanen beräknat värden för miljökvalitetsnormerna inne i Gislaved utmed nuvarande väg 27 efter ombyggnad.

- Enligt Vägverkets beräkningar kommer de totala halterna att uppgå till 22 µg/m³ NO₂ samt 20 µg/m³ PM10.

BULLER

Buller påverkar människor på olika vis beroende på typ av buller, vilken styrka och frekvens det har, tid på dygnet mm. Långvarig exponering för höga bullernivåer kan ge både fysiologiska och psykologiska stressrelaterade symptom, t ex ökar troligen risken för hjärt-kärlsjukdom. För trafikbuller gäller riktvärdet 55 dBA utomhus vid bostadshus vid nybyggnation av bostäder eller infrastruktur.

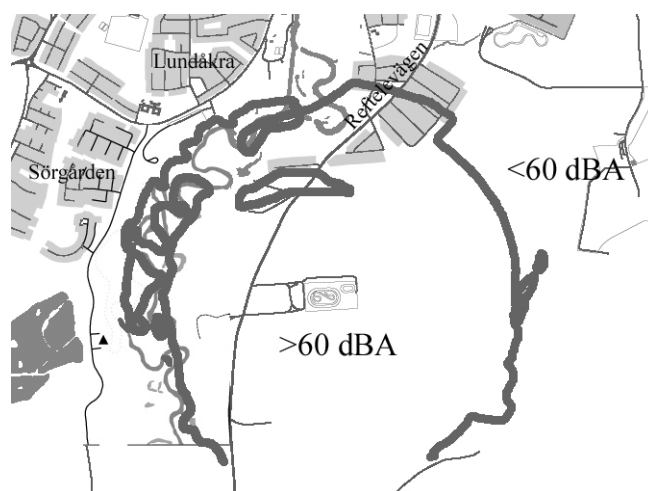
Väg 27

Den intensiva trafiken längs väg 27 genom Gislaved innebär bullerstörningar främst i centrum och norrut längs Norra Storgatan. En översiktlig inventering som Vägverket gjort redovisad i vägutredningen för väg 27 visar att 86 fastigheter i Gislaved och mellan Gislaved och Anderstorp har bullernivåer över gällande riktvärde. Samtliga de bostadsfastigheter som gränsar direkt till väg 27 klarar inte riktvärdena för buller medan bakomliggande bostadsfastigheter har värden under 55 dBA. Även ett antal obebyggda bostadstomter utmed väg 27 har ljudnivåer över riktvärdet. 53 av fastigheterna som påverkas av högt vägbuller har i dagsläget moderna fönster som innebär att inomhusnivåerna klaras.

Där ny väg 27 planeras finns områden som i dagsläget har en relativt låg bakgrundsbullernivå (kring 40 dBA). Detta gäller i första hand Hult och Henja. I övrigt är den mer samlade bebyggelsen i Gislaved exponerad för normala bakgrundsnivåer för tätorter. En av bostadsfastigheterna utmed nya väg 27 kommer att få bullernivåer över riktvärdet om inga åtgärder görs.

Buller från speedwaybanan.

Söder om Gislaveds tätort ligger Gislaveds motorbana där speedwaytävlingar körs. Lejonen i Gislaved är nya i elitseriesammanhang och Gislaveds motorstadion är deras hemmaarena. En bullerutredning har gjorts för att visa hur bullersituationen ser ut vid de tillfällen då speedwaytävlingarna körs. Bullerutredningen visar att delar av södra Gislaved erhåller bullernivåer över 55 dBA. 265 personer bor inom det område som påverkas av bullernivåer över 60 dBA.

Bullernivåer över 60 dBA i vid speedwaytävling på motorbanan.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Där olika verksamheter har legat kan ofta föroreningar finnas kvar i marken. Marken kan också vara förorenad för att området till exempel har använts för avfallshantering. Förorenade områden är källor till att föroreningar sprids i miljön. Vissa har redan idag oacceptabla effekter på miljön, men framförallt kan de bli ett stort framtida hot mot hälsa och miljö. Problemen med förorenade områden har uppmärksammats allt mer de senaste åren.

Länsstyrelsen håller på och arbetar med en inventering av misstänkt förorenade områden i Gislaveds kommun. Länsstyrelsens material är ännu inte fullständigt, kartan redovisar Länsstyrelsens material samt av kommunen sedan tidigare kända objekt. Länsstyrelsens material tar sin utgångspunkt i kända verksamheter som bedrivs eller har bedrivits på platsen samt den kunskap som finns om vilka riskerna för markföroreningar är beroende av vilka verksamheter som har bedrivits på en plats. Markföroreningarna i Gislaved är framförallt koncentrerade till industriområdena. Innan Länsstyrelsens material redovisats i sin helhet saknas en heltäckande bild av situationen.

Kartan visar misstänkt förorenade områden

MILJÖFARLIG VERKSAMHET

De miljöfarliga verksamheterna är till större delen koncentrerade till industriområdena i Henja och längsmed Mårtensgatan, men även runt om och utanför Gislaveds tätort. Främst är det förekomsten av petroleumprodukter som medför höga risker, speciellt transporter och påfyllningar av olika tankar och cisterner är riskfyllda för såväl allmänheten som miljö.

Industrier som medör risker är främst de som hanterar främst riskämnen som gasol, nitrosgaser, ammoniak, cyanväte och salpeter. Även rök nämns som ett riskmoment och överlag är

riskområdet satt till omkring 500 meter. Förutom riskfaktorerna är en störande faktor för närboende många gånger de transporter som sker till och från industrierna.

Henja och Gyllenforsindustriområde består till största delen av industrier medan det på Mårtensgatan är blandat bostäder, verksamheter och industri. Recticel är den miljöfarliga verksamhet i Gislaved som är mest problematiskt placerad ur risksynpunkt, nära bostadsområde och i nära anslutning till Gisleområdet där det vistas mycket människor och där bland annat Gislaveds gymnasium och Lundåkerskolan ligger.

Miljöfarlig verksamhet i Gislaved.

SÄKERHET

RISKKÄLLOR/RISKOBJEKT

De anläggningar eller objekt som innebär en större risk för samhället är

1. Tillverkningsindustri inom tätorten såsom Recticel. Recticel AB är den tillverkningsindustri som är mest problematiskt placerad i tätorten i förhållande till bostäder och skolor. Även farliga transporter till och från Recticel går genom tätorten.

Recticel använder Toulendiisocynat (TDI) i sin tillverkning. Den riskanalys som räddningstjänsten gjort visar på ett säkerhetsavstånd på 60 meter. Två händelser som anses kunna påverka allmänheten är, ett utsläpp av TDI i samband med fyllning av lagertankar samt en storbrand på företaget. Lossningsplattan är placerad så i förhållande till omgivande bebyggelse att risken för påverkan på allmänheten är liten. Vid en storbrand på Recticel skulle rökutvecklingen bli stor. Röken är ohälsosam i höga koncentrationer, vilket bedöms kunna vara något hundratal meter från branden. Utrymmena kring lagertankarna för TDI är dock försedda med sprinklersystem och väggen till rummet med lagertankarna håller en hög brandklass. Bedömningen är därför att en brand som påverkar lagertankarna för TDI är mindre trolig.

2. Stora lager inom tätorten (däcklagret på Weland, Axjo)

3. Avfallsanläggningar – vid bränder i industriavfall eller i större mellanlager av avfall (för återvinning) kommer det att bildas mycket giftiga brandgaser. I dagsläget finns inga sådana anläggningar i Gislaveds tätort. Nya anläggningar eller en utveckling av befintliga till exempel en utökning av JRAB: s anläggning skulle kunna innebära nya sådana riskobjekt.

4. RV26 och RV27 - Enligt den inventering som Räddningsverket genomförde under september 2006 är RV26 en av södra Sveriges mest trafikera-

de vägar avseende gods innehållande giftiga gaser.

5. Ammoniaiktanken vid Gislerinken var tidigare en stor riskkälla. Efter ombyggnaden har risken avsevärt minskat men vissa inskränkningar i byggnation finns fortfarande kvar. Framst är det ventilationen och lokaliseringen av ingången till byggnader som är kritiska faktorer i samband med nya verksamheter på Gisleområdet.

SKYDDSOBJEKT

Objekt (anläggningar) där många människor samlas. Många människor på en plats ger stora svårigheter att utrymma. Samhällsviktiga funktioner benämns också som skyddsobjekt. Inom Gislaveds tätort har nedanstående skyddsobjekt identifierats. Skyddsobjekten har olika prioriteringar. Grundvattentäkten är bland dem som har det högst skyddsvärdet. Skyddsobjekten är inte prioriterade nedan

6. Vattentäkten - Dricksvattnet till Gislaved, Anderstorp och Hestra tas från vattentäkten strax norr om Gislaved. Även pumphus och anläggningsutrustning måste skyddas.

7. Äldreboendena - Vitsippan och Hemgården

8. Kommunhuset - Den kommunala ledningen är samlad i kommunhuset. Här finns även servrar, krisledningsplats och administration för kommunen.

9. Räddningsstationen i Mossarp – Alternativ ledningsplats för kommunledningen. Placering av skadeavhjälpande enheter.

10. El-teledistributionsanläggningar – transformatorstation (Gislaveds Energi) nordost om bro över Nissan samt transformatorstationen vid Mossarp.

11. Vatten – och avloppssystemen - De mest väsentliga anläggningar såsom reningsverket och pumpstationer.

12. Grund- och gymnasieskolor

13. Köpcentrum – Centrum och Smålandia (när det byggs). Smålandia kommer att ligga i anslutning till RV26 med farligtgodstransporter.

14. Vårdcentralen

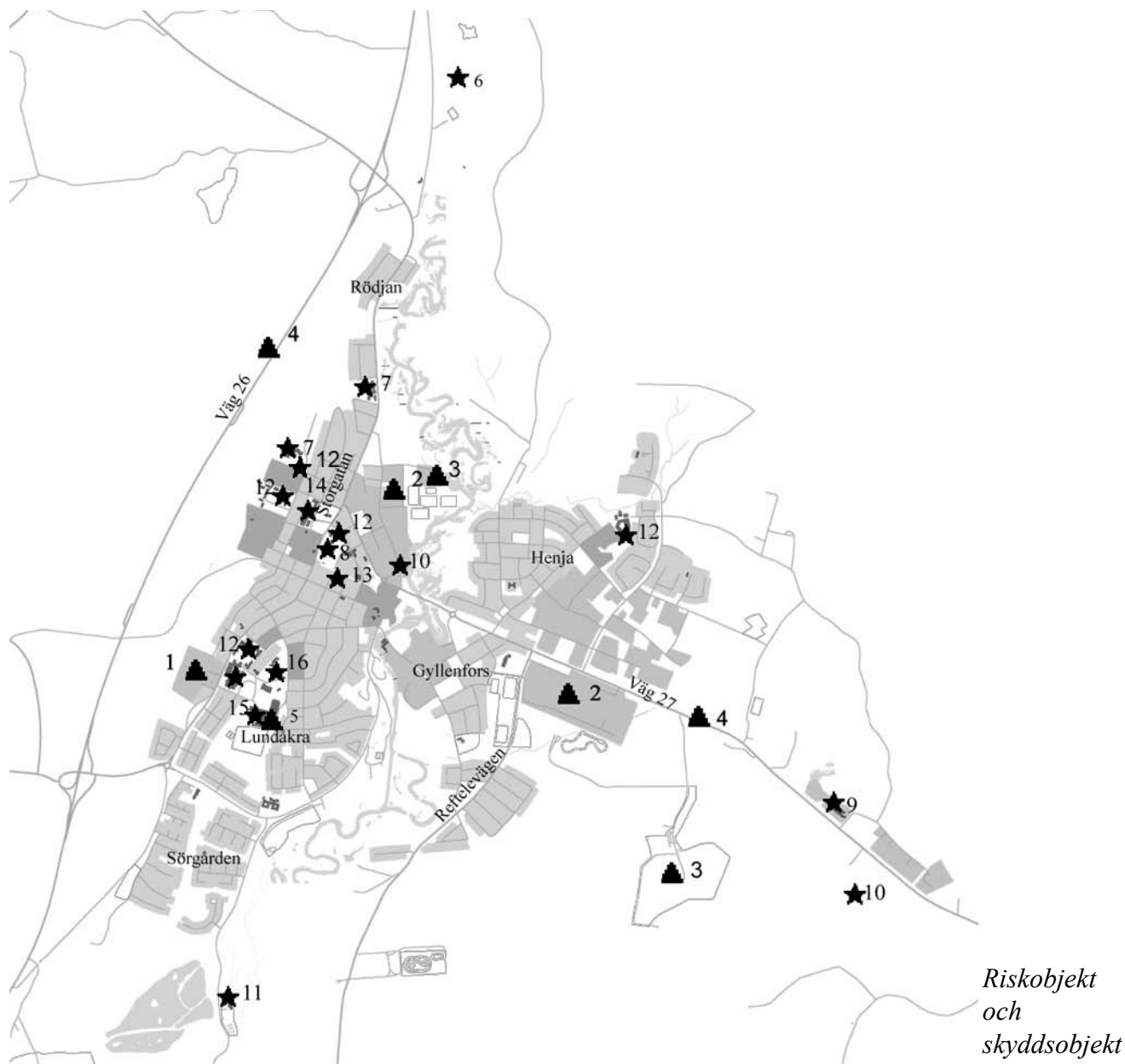
15. Sportcenter - Gislehallen och Gislerinken

16. Större samlingslokaler – Gisleparken

Räddningsstationen

Vid ett flertal tillfällen om året eldar räddningstjänsten vid övningar på övningsfältet 200 meter väster om räddningsstationen.

Om en förbifart söder om Gislaved skulle byggas kommer det att förkorta räddningstjänstens insattid med ett flertal värdefulla minuter till RV 26 och orterna i de södra delarna av kommunen.

Översvämning

Sverige drabbas nästan årligen av översvämningar med stora materiella skador och kostnader som följd. Experter tror dessutom att översvämningarna kommer att bli allt vanligare i framtiden i takt med klimatförändringarna.

När Nissan svämmer över så drabbas främst gamla Remfabriken samt närliggande bostäder. De giftmängder som finns i marken på gammal industri- mark intill Nissan kan frigöras om denna ligger under vatten en längre tid.

Likaså hotar Malmbäcken (Henja) att översvämma bostäder.

SMHI har åt Räddningsverket år 2002 gjort en översiktlig översvämningsskartering utmed Nissan. I skarteringen har 100-års flöde beräknats. 100-årsflödet är det flöde som statistiskt sätt inträffar vart hundra år, vilket innebär att sannolikheten är 1 på 100 varje enskilt år. Belastningen på reningsverket ökar vid en översvämning. I Gislaved kommer redan vid ett 100-årsflöde norra delen av ortens avloppssystem att behöva bräddas ut i Nissan. En översvämning kan drabba vattenförsörjningen genom att råvattentäkten, grund- eller ytvatten förorenas. Nuvarande vattenverk i Gislaved bedöms inte påverkas av ett 100-års flöde.

SMHI har på uppdrag av Gislaved Energi AB beräknat risken för att vattenståndet i Nissan skall nå den kritiska nivån 156,5 vid ställverket som är beläget där Anderstorp svägen korsar Nissan i Gislaved. Återkomsttiden för vattenståndet 156,5 har beräknats till minst 500 år. Den sammanlagda risken för att denna nivå skall överskridas under en 100-årsperiod är ca 20 %. (SMHI 2005-05-11)

Översvämmade områden vid 100-års flöde. Källa SMHI

Fördjupad översiktsplan för Gislaved
Samrådsupplaga november 2008